

Saksframlegg

Kommunereformen - valg av ny kommune

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
100/16	Molde formannskap	15.06.2016
58/16	Molde kommunestyre	23.06.2016

Saksprotokoll i Molde kommunestyre - 23.06.2016

Vedtak

1. Molde kommune har gjennomført en prosess med utredning av ulike alternativ til ny kommunestruktur. Det er fremforhandlet 3 intensjonsavtaler, og det er gjennomført innbyggerundersøkelser og folkemøter. Molde kommunestyre gir sin tilslutning til det arbeidet og de prosessene som er gjennomført, som grunnlag for å fatte vedtak i denne saken.
2. Molde kommunestyre vedtar å etablere en ny kommune sammen med Midsund kommune, Gjemnes kommune og Nesset kommune under forutsetning av tilsvarende vedtak i de respektive kommunene. De inngåtte intensjonsavtalene legges til grunn for det videre arbeidet med å etablere den nye kommunen.
3. Dersom alternativet til en ny kommune med disse fire kommunene ikke blir mulig på bakgrunn av utfallet av den politiske behandlingen i de øvrige kommunene, vedtar Molde kommunestyre at Molde kommune skal etablere en ny kommune sammen med de av kommunene som gjør vedtak om å slå seg sammen med Molde kommune.
4. Molde kommunestyre vil, som følge av ønsket om å etablere en størst mulig ny kommune på Romsdalshalvøya, stille seg positiv i tida fram til 01.10.2016 til søknader/henvendelser fra evt. andre kommuner om å slå seg sammen med de kommunene som har gjort vedtak om å etablere nye Molde kommune.
5. Molde kommunestyre er av den oppfatning at dersom ingen av de aktuelle kommunene på Romsdalshalvøya ønsker å slå seg sammen med Molde kommune, vil Molde kommune likevel ha en størrelse og nødvendige forutsetninger for å møte framtidige utfordringer innen de kommunale oppgavene.

Behandling

Kim Thoresen Vestre (SV) fremmet følgende endringsforslag:

Til innstillingens punkt 4:

...«som følge av ønsket om å etablere en størst mulig ny kommune på Romsdalshalvøya,» strykes

Det ble votert punktvis over innstillingen.

Innstillingens punkt 1 ble enstemmig vedtatt.

Innstillingens punkt 2 ble vedtatt med 42 mot 4 (SP, MDG) stemmer.

Innstillingens punkt 3 ble vedtatt med 43 mot 3 (SP) stemmer.

Det ble deretter votert over innstillingens punkt 4 uten den innskutte setningen «som følge av ønsket om å etablere en størst mulig ny kommune på Romsdalshalvøya,», som ble vedtatt med 43 mot 3 (SP) stemmer.

SV's endringsforslag til innstillingens punkt 4 falt med 7 (SP, SV, 1 MDG) mot 39 stemmer.

Innstillingens punkt 5 ble enstemmig vedtatt.

Saksprotokoll i Molde formannskap - 15.06.2016

Formannskapets innstilling

1. Molde kommune har gjennomført en prosess med utredning av ulike alternativ til ny kommunestruktur. Det er fremforhandlet 3 intensjonsavtaler, og det er gjennomført innbyggerundersøkelser og folkemøter. Molde kommunestyre gir sin tilslutning til det arbeidet og de prosessene som er gjennomført, som grunnlag for å fatte vedtak i denne saken.
2. Molde kommunestyre vedtar å etablere en ny kommune sammen med Midsund kommune, Gjemnes kommune og Nesset kommune under forutsetning av tilsvarende vedtak i de respektive kommunene. De inngåtte intensjonsavtalene legges til grunn for det videre arbeidet med å etablere den nye kommunen.
3. Dersom alternativet til en ny kommune med disse fire kommunene ikke blir mulig på bakgrunn av utfallet av den politiske behandlingen i de øvrige kommunene, vedtar Molde kommunestyre at Molde kommune skal etablere en ny kommune sammen med de av kommunene som gjør vedtak om å slå seg sammen med Molde kommune.
4. Molde kommunestyre vil, som følge av ønsket om å etablere en størst mulig ny kommune på Romsdalshalvøya, stille seg positiv i tida fram til 01.10.2016 til søknader/henvendelser fra evt. andre kommuner om å slå seg sammen med de kommunene som har gjort vedtak om å etablere nye Molde kommune.
5. Molde kommunestyre er av den oppfatning at dersom ingen av de aktuelle kommunene på Romsdalshalvøya ønsker å slå seg sammen med Molde kommune, vil Molde kommune likevel ha en størrelse og nødvendige forutsetninger for å møte framtidige utfordringer innen de kommunale oppgavene.

Behandling

Kim Thoresen Vestre (SV) fremmet følgende endringsforslag:

Til innstillingens punkt 4:

...«som følge av ønsket om å etablere en størst mulig ny kommune på Romsdalshalvøya,» strykes

Det ble votert punktvis over innstillingen.

Innstillingens punkt 1 ble vedtatt med 12 mot 1 (SP) stemmer.

Innstillingens punkt 2 ble vedtatt med 12 mot 1 (SP) stemmer.

Innstillingens punkt 3 ble vedtatt med 12 mot 1 (SP) stemmer.

Det ble deretter votert over innstillingens punkt 4 uten den innskutte setningen «som følge av ønsket om å etablere en størst mulig ny kommune på Romsdalshalvøya,», som ble vedtatt med 12 mot 1 (SP) stemmer.

SV's endringsforslag til innstillingens punkt 4 falt med 2 (SP, SV) mot 11 stemmer.

Innstillingens punkt 5 ble enstemmig vedtatt.

Rådmannens forslag til innstilling

1. Molde kommune har gjennomført en prosess med utredning av ulike alternativ til ny kommunestruktur. Det er fremforhandlet 3 intensjonsavtaler, og det er gjennomført innbyggerundersøkelser og folkemøter. Molde kommunestyre gir sin tilslutning til det arbeidet og de prosessene som er gjennomført, som grunnlag for å fatte vedtak i denne saken.
2. Molde kommunestyre vedtar å etablere en ny kommune sammen med Midsund kommune, Gjemnes kommune og Nettet kommune under forutsetning av tilsvarende vedtak i de respektive kommunene. De inngåtte intensjonsavtalene legges til grunn for det videre arbeidet med å etablere den nye kommunen.
3. Dersom alternativet til en ny kommune med disse fire kommunene ikke blir mulig på bakgrunn av utfallet av den politiske behandlingen i de øvrige kommunene, vedtar Molde kommunestyre at Molde kommune skal etablere en ny kommune sammen med de av kommunene som gjør vedtak om å slå seg sammen med Molde kommune.
4. Molde kommunestyre vil, som følge av ønsket om å etablere en størst mulig ny kommune på Romsdalshalvøya, stille seg positiv i tida fram til 01.10.2016 til søknader/henvendelser fra evt. andre kommuner om å slå seg sammen med de kommunene som har gjort vedtak om å etablere nye Molde kommune.
5. Molde kommunestyre er av den oppfatning at dersom ingen av de aktuelle kommunene på Romsdalshalvøya ønsker å slå seg sammen med Molde kommune, vil Molde kommune likevel ha en størrelse og nødvendige forutsetninger for å møte framtidige utfordringer innen de kommunale oppgavene.

Saksopplysninger

Bakgrunn og mål for kommunereformen

Stortinget ga i juni 2014 sin tilslutning til å gjennomføre en kommunereform. Målet med reformen er å skape større, mer robuste kommuner med økt makt og myndighet. Dette er nødvendig for å møte morgendagens utfordringer og stadig økte forventninger fra innbyggerne. I oppdragsbrevet som ble sendt fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) er det understreket at alle kommuner har et utredningsansvar i forhold til å gjennomføre prosesser der sammenslåing med andre kommuner blir vurdert.

Regjeringen har lagt til rette for en bred og grundig prosess rundt kommunereformen både i Stortinget og i kommunene. Målet har vært at det nye kommunekartet skal bli til gjennom regionale og lokale prosesser, der kommunene selv har kunnet diskutere hvilke kommuner de ønsker å slå seg sammen med.

Etter at kommunene har gjort sine vedtak innen 1. juli 2016, skal de oversendes til Fylkesmannen for en samlet vurdering. Fylkesmennene har frist til 1. oktober 2016 med å gi sin innstilling til KMD. Stortinget skal behandle forslag til ny kommunestruktur våren 2017.

De overordnede målene for en ny kommunereform er uttalt gjennom fire hovedmål:

«Gode og likeverdige tjenester til innbyggerne

Større kommuner med bedre kapasitet og kompetanse vil legge til rette for gode og likeverdige tjenester over hele landet. Større fagmiljø vil gi mer stabile arbeidsmiljø, bredde i kompetansen og en bredere tiltaksportefølje, særlig i små og spesialiserte tjenester.

Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling

Kommunesektoren skal bli bedre i stand til å løse nasjonale utfordringer. Reformen skal bedre forutsetningene for en styrket og samordnet lokal og regional utvikling i alle deler av landet både når det gjelder arealbruk, samfunnssikkerhet- og beredskap, transport, næring, miljø og klima, og også den sosiale utviklingen i kommunen. Det er ønskelig at kommunegrensene i større grad tilpasses naturlige bo- og arbeidsmarkedsregioner.

Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner

Større kommuner vil ha større ressursgrunnlag og kan også ha en mer variert befolknings- og næringssammensetning. Det gjør kommunene mer robuste overfor uforutsette hendelser og utviklingstrekk. Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner vil legge til rette for en mer effektiv ressursbruk innenfor begrensede økonomiske rammer.

Styrke lokaldemokratiet og gi større kommuner flere oppgaver.

Større og mer robuste kommuner kan få flere oppgaver. Dette vil gi økt makt og myndighet til kommunene, og dermed økt lokalt selvstyre. Større kommuner vil også redusere behovet for interkommunale løsninger. Færre og større kommuner som gjennomfører en velferdspolitik i henhold til nasjonale mål, vil redusere behovet for statlig detaljstyring. Kommunene vil slik få større frihet til å prioritere og tilpasse velferdstilbudet til innbyggernes behov».

Molde kommune sin prosess

Kommunene i ROR ble høsten 2014 enige om en felles milepælsplan for prosessen med kommunereformen. Denne har Molde kommune lojalt fulgt opp, med mindre tilpasninger. Prosessen har vært kjørt i fellesskap i kommunene, med ROR som fasilitator og tilrettelegger. ROR har også hatt sekretærfunksjonen i forhandlingene om intensjonsavtaler i de prosessene Molde kommune har vært involvert i.

Milepælsplan ROR

- «Haust 2014 og vår 2015: Utredningsfase med dei fire delrapportane og sluttrapport 20. mai 2015. Ein rekke møter vart arrangert for å diskutere innretning i utredningane og resultat av utredningane.
- Juni 2015: Vedtak i kommunestyra om å inngå i sonderings- og forhandlingsfase
- 10.08.15: Fyrste sonderingsmøte
- 01.11.15: Forberedande samtalar slutført
- 15.11.15: Innleiande forhandlingsfase starta opp
- 01.02.16: Innleiande forhandlingsfase ferdig
- 14.02.16: Politisk vedtak i kommunestyret om å inngå i prosess om intensjonsavtale og med kva kommunar
- 14.02.16: Igangsetting utarbeiding av intensjonsavtalar
- 01.04.16: Intensjonsavtale og beskriving av ny kommune ferdig
- 01.05.16: Innbyggjarhøyring og evt. folkerøysting ferdig
- 01.07.16: Vedtak i kommunestyret om ny kommune»

Forhandlingsutvalget

Forhandlingsutvalget i Molde kommune har bestått av ordfører Torgeir Dahl, varaordfører Sidsel Rykhus, representant fra opposisjonen Margareth Hoff Berg og rådmann Arne Sverre Dahl.

Administrativ referansegruppe

Molde kommune har fulgt opp arbeidet med kommunereformen med etablering av en administrativ referansegruppe i desember 2015, med representanter fra Molde ungdomsråd og de ansatte, samt ulike administrative funksjoner. Gruppen har fått løpende orientering om prosessen våren 2016, og har kommet med innspill til det administrative nivået knyttet til ulike forhold om prosessen og innhold intensjonsavtalene.

Innbyggerhøringer

Molde kommune har gjennomført to innbyggerhøringer i løpet av prosessen, den første i mai 2015 etter at sluttrapporten fra Telemarkforskning forelå (617 respondenter), og den andre i april 2016 etter at intensjonsavtalen for Romsdalsalternativet forelå (1500 respondenter). I begge undersøkelsene var over 70 % positive til at Molde kommune etablerer en større kommune sammen med nabokommunene.

Folkemøter

Molde kommune gjennomførte folkemøter om kommunereformen etter at intensjonsavtalen om Romsdalshalvøya forelå. Møtene ble holdt på tre ulike steder i kommunen hhv. 4., 5. og 6. april 2016. Til sammen møtte 70-80 innbyggere opp på disse møtene.

Informasjonsmøter for de videregående skolene

Den 4. april ble det også holdt «obligatoriske» informasjonsmøter for elevene ved de tre videregående skolene i kommunen. Disse hadde svært godt oppmøte.

Generell informasjon

Molde kommune har løpende lagt ut informasjon om kommunereformen på sine hjemmesider. Kommunereformen har også fått bred omtale i media, både nasjonalt, regionalt og lokalt.

Politiske saker

I løpet av denne prosessen har det vært lagt fram fem saker for politisk behandling i Molde kommune. Molde formannskap har vært referansegruppe, og har i tillegg fått løpende, muntlig orientering om prosessen.

Møtedato	Utvalg	Saksnr	Navn
16.10.2014	Molde kommunestyre	PS 68/14	Kommunereformen - Molde kommunes prosess for det videre arbeidet
20.01.2015	Molde formannskap	PS 1/15	Kommunereformen - Saksutredning nr. 2 - Veggen videre - Januar 2015
18.06.2015	Molde kommunestyre	PS 46/15	Kommunereformen - Anbefaling av Molde kommunes alternativ til sammenslåing med andre kommuner - Oppnevning av forhandlingsutvalg
15.12.2015	Molde formannskap	PS 140/15	Kommunereformen - status
18.02.2016	Molde kommunestyre	PS 1/16	Kommunereformen - videre prosess med intensjonsavtale og innbyggerhøring

Naboprater

I tillegg til sonderingsmøtene/forhandlingsmøtene i regi av ROR, hadde Molde kommune egne naboprater med Fræna kommune (desember 2015) og Rauma kommune (januar 2016), etter initiativ fra disse to kommunene.

Molde kommune har helt siden prosessen startet opp i 2014 og til etter at intensjonsavtalen om Romsdalsalternativet forelå i begynnelsen av mars 2016, utelukkende jobbet for å lykkes i etableringen av en stor Romsdalskommune med Molde som det naturlige kommunesenteret. Dette er i tråd med de politiske føringene som er gitt fra et samlet kommunestyre i Molde kommune. Telemarkforskning anbefalte også kommunene å ta utgangspunkt i Romsdalshalvøya som ny kommune, dvs. Aukra, Eide, Fræna, Gjemnes, Midsund, Nesset og Molde. Alternativet med hele ROR (inkl. Rauma og Vestnes, ekskl. Gjemnes) kom også godt ut i analysene til Telemarkforskning.

Prosesen i ROR om Romsdalsalternativet

Sonderingene og forhandlingene om å etablere en stor Romsdalskommune pågikk i to faser. I perioden fra 27. november 2015 til 8. januar 2016 var det sonderinger mellom Aukra, Eide, Fræna, Gjemnes, Midsund, Nesset og Molde som endte med en felles beskrivelse av den nye kommunen.

Molde kommunestyre gjorde følgende vedtak i sak PS 1/16 Kommunereformen – videre prosess med intensjonsavtale og innbyggerhøring, i møte 18. februar 2016:

1. Molde kommunestyre tar «Beskrivelse av ny kommune – Romsdalshalvøya» til orientering.
2. Molde kommunestyre gir forhandlingsutvalget mandat til å forhandle fram en intensjonsavtale om etablering av Romsdalshalvøya som ny kommune. I dette alternativet inngår Midsund, Aukra, Fræna, Eide, Gjemnes og Nesset kommuner i tillegg til Molde kommune. Molde kommunestyre er positive til å inkludere Rauma kommune i de videre intensjonsforhandlingene.
3. Molde kommunestyre gir alternativt forhandlingsutvalget mandat til å forhandle fram en intensjonsavtale for en ny kommune, med en eller flere Romsdalskommuner.
4. Molde kommunestyre gir sin tilslutning til at det gjennomføres en utvidet innbyggerundersøkelse som høringsform i forbindelse med valg av ny kommune.
5. Molde kommunestyre gir forhandlingsutvalget fullmakt til å utarbeide aktuelle spørsmål i innbyggerundersøkelsen.

Etter at alle kommunene hadde fått aksept i kommunestyrene for å gå videre med dette alternativet, var det forhandlingsmøter om en intensjonsavtale om å skape en ny, stor Romsdalskommune den 24. - 25. februar 2016. Rauma kommune kom med i disse forhandlingene. Den signerte intensjonsavtalen om Romsdalsalternativet er datert 3. mars

2016. Det var enighet om at den nye kommunen skulle hete Molde kommune. Molde skulle være kommunesenter, og Elnesvågen og Åndalsnes kommunedelsenter og det skulle lyses ut konkurranse om nytt kommunevåpen. Sammensetningen av fellesnemda gjenspeilet innbyggertallet i kommunene til en viss grad, slik at Molde hadde 10 av 41 representanter.

Etter at avtalen ble signert, har det vært interne politiske og administrative prosesser i alle kommunene, med blant annet innbyggerhøringer og folkeavstemninger. Før datoen for folkeavstemning/offentliggjøring av innbyggerhøring 25. april 2016 hadde alle kommunene unntatt Molde kommune inngått flere intensjonsavtaler om å danne en ny kommune, samt at det for alle kommunene unntatt Midsund var et alternativ å fortsette som egen kommune (null-alternativet).

Molde kommune gjennomførte en innbyggerhøring i perioden 11.-18. april 2016 med et representativt utvalg av 1500 innbyggere. Det var Opinion som gjennomførte høringen som en teleforundersøkelse på vegne av Molde kommune. Sluttrapporten fra Opinion ligger som vedlegg til denne saken.

Resultatet ble offentliggjort 25. april, samme dag som det ble holdt folkeavstemning i Aukra, Midsund, Fræna, Eide, Nesset og Rauma. Resultatet av innbyggerhøringa i Molde viste at 71 % støtter arbeidet med å etablere en større kommune.

Resultatet av folkeavstemningene i de andre kommunene gjorde at det likevel ikke har vært jobbet videre med det store Romsdalsalternativet etter dette.

En ny kommune bestående av Aukra og Midsund ble også lagt til side i denne fasen av prosessen på bakgrunn av resultatet i Aukra kommune, det samme gjaldt Nesset-Sunndal-alternativet på bakgrunn av resultatet i Sunndal kommune. Rauma besluttet å gå videre med null-alternativet, dvs. at de består som egen kommune. Fræna og Eide fant grunnlag for å gå videre med prosessen med mål om å etablere en ny kommune sammen, og det er utarbeidet en intensjonsavtale om dette alternativet.

Prosess med en eller flere Romsdalskommuner

Etter at det ble klart at det ikke var grunnlag for å jobbe videre med Romsdalsalternativet, vurderte forhandlingsutvalget i Molde andre alternativ, jfr. pkt. 3 i vedtaket i PS 1/16; «Molde kommunestyre gir alternativt forhandlingsutvalget mandat til å forhandle fram en intensjonsavtale for en ny kommune, med en eller flere Romsdalskommuner».

Det ble gjennomført to møter mellom Midsund kommune og Molde kommune i mars 2016.

Etter vedtak i Midsund kommunestyre 28. april, tok Midsund kommune kontakt og ba om forhandlinger med Molde kommune. Det ble signert en intensjonsavtale mellom de to kommunene 13. mai 2016. Gjemnes kommune og Nesset kommune tok også kontakt og ønsket felles forhandlinger med Molde kommune, og det ble signert en intensjonsavtale mellom de tre kommunene 19. mai 2016.

Begge avtalene er bygd opp på samme måte som intensjonsavtalen for Romsdalsalternativet, men med tilpasset innhold. Avtalen med Midsund er på mange måter premissgivende og førende for avtalen med Nesset og Gjemnes. I begge avtalene tas det høyde for at andre kommuner kan komme til. I begge avtalene er det også enighet om at den nye kommunen skal hete Molde kommune, at Molde skal være kommunesenter og at det skal lyses ut konkurranse om nytt kommunevåpen. Sammensetningen av fellesnemda er slik at det er lik representasjon fra hver kommune (5 fra hver), og at Molde kommune skal ha lederen.

Status Midsund kommune

I Midsund kommune er det nylig gjennomført en innbyggerundersøkelse om kommune-reformen, med blant annet spørsmål om intensjonsavtalen med Molde kommune. Resultatet viser at 64% ønsker å fortsette som egen kommune, mens 31% er positive til å slå seg sammen med Molde kommune. Undersøkelsen viser videre at blant de som ønsker at Midsund

kommune skal fortsette som egen kommune i dag, synes 87% at en event. kommunesammenslåing blir vesentlig mer aktuelt i dersom samferdselsprosjekt blir realisert.

Rådmannens forslag til innstilling i saken om kommunereform ble offentliggjort fredag 10. juni, og er som følger:

1. «Midsund kommune godkjenner intensjonsavtalen mellom Midsund og Molde.
2. Midsund kommune har gjennomført ein prosess ved utgreiing av ulike alternativ for kommunestruktur. Det er framforhandla 3 intensjonsavtalar. Det er også gjennomført høringar (innbyggjarundersøkingar, folkemøte og rådgivande folkerøysting). Med bakgrunn i intensjonsavtalen og utifrå ei samla fagleg vurdering, rår rådmannen til at Midsund og Molde i fellesskap dannar ein ny kommune.
3. Midsund kommune gir tilslutning til at Gjemnes og Nesset kan bli med i den nye kommunen»

Midsund kommunestyre skal behandle saken om kommunereform i formannskapsmøte den 16. juni og i kommunestyremøte den 23. juni.

Status Gjemnes kommune

I Gjemnes var det folkeavstemning mandag 6. juni. Alternativene det ble stemt over var å bestå som egen kommune eller bli en del av en større kommune, enten sammen med Kristiansund kommune eller sammen med Molde kommune og Nesset kommune. Resultatet av folkeavstemningen viser at 51% vil fortsette som egen kommune og at 47% vil bli en del av en større kommune. Av det som stemte for en større kommune, stemte 50% for alternativet sammen med Molde kommune og 45% for alternativet sammen med Kristiansund kommune. Innstillingen fra rådmannen i Gjemnes er ikke offentlig når denne saken sendes ut, men vil ventelig foreligge tirsdag 14. juni.

Gjemnes kommunestyre skal behandle saken om kommunereform i formannskapsmøte den 20. juni og i kommunestyremøte den 28. juni.

Status Nesset kommune

I Nesset kommune ble rådmannens forslag til innstilling i saken om kommunereform offentliggjort fredag 3. juni. Rådmannen sitt forslag til innstilling var som følger:

«Med bakgrunn i inngått intensjonsavtale, gjennomførte utredninger og folkeavstemning, velger Nesset kommune å bygge en ny kommune sammen med Molde kommune. Nesset kommune ønsker at flest mulig av de omkringliggende kommuner blir en del av den nye kommunen».

I møte i Nesset formannskap torsdag 9. juni Nesset ble det gjort følgende vedtak med 5 mot 2 stemmer:

«Med bakgrunn i gjennomførte utredninger, tidligere kommunestyrevedtak, og folkeavstemning, er Nesset kommune sin 1. prioritet å slå seg sammen med Sunndal kommune.

Siden Sunndal kommune i folkeavstemning sa nei til sammenslåing, er Nesset kommune sin 2. prioritet å holde fram som egen kommune».

Nesset kommunestyre skal behandle saken om kommunereform 23. juni.

Rådmannens vurderinger

De overordnede målene med kommunereformen knyttet til gode og likeverdige tjenester for innbyggerne, helhetlig og samordnet samfunnsutvikling, bærekraftige og økonomisk robuste kommuner og styrket lokaldemokratiet gjennom å gi større kommuner flere oppgaver har vært førende for Molde kommune sitt arbeid med kommunereformen. Ut fra konklusjonene i sluttrapporten fra Telemarkforskning våren 2015, var det derfor naturlig for Molde kommune å jobbe for en stor og slagkraftig Romsdalskommune som det foretrukne alternativet til en ny kommune. Som gjort greie for i saksutredningen, har det ikke vært jobbet videre med Romsdalshalvøya/Romsdalsalternativet etter 25. april i år.

Molde kommune har etter det inngått to nye intensjonsavtaler; Intensjonsavtale mellom kommunene Midsund og Molde (13. mai 2016) og Intensjonsavtale mellom kommunene Gjemnes, Molde og Nesset (19. mai 2016). Det foreligger ikke en felles intensjonsavtale for alle de fire kommunene, men begge avtalene tar høyde for at flere kommuner kan komme til.

Rådmannen anbefaler at Molde kommune går sammen med alle de tre kommunene det er inngått intensjonsavtale med, og etablerer en ny kommune fra 1. januar 2020. En kommune med over 34.000 innbyggere vil kunne svare ut målene med kommunereformen på en god måte, både for Molde kommune og for de tre andre mindre kommunene.

Geografi og befolkning

En kommune bestående av Midsund, Gjemnes, Nesset og Molde vil ha et totalt landareal på 1.884 km², og pr 01.01.15 var det samlede innbyggertallet 34 015:

Molde	26 392
Midsund	2 068
Gjemnes	2 580
Nesset	2 975
SUM	34 015

Middels prognose fra SSB estimerer at innbyggertallet vil være 39 865 i 2040. Befolkningen og befolkningsutviklingen inndelt i 6 ulike aldersgrupper er vist i tabellen under for 2015, 2020 og 2040.

	0-5 år	6-15 år	16-19 år	20-66 år	67-79 år	80 år og over	SUM
2015	2 297	4 014	1 817	20 525	3 606	1 756	34 015
2020	2 400	4 110	1 691	20 886	4 413	1 761	35 261
2040	2 441	4 595	1 913	21 966	5 392	3 558	39 865

Rådmannen registrerer at problemstillingen knyttet til grensejustering/deling av kommuner er reist av flere av Romsdalskommunene i prosessen med kommunereform, blant annet i Aukra kommune, Fræna kommune og Gjemnes kommune. Molde kommune stiller seg positiv til å finne gode løsninger på dette, i den grad problemstillingen blir aktuell i den nye kommunen som Molde kommune blir en del av.

Målene med kommunereformen

Regjeringen oppnevnte i januar 2014 et ekspertutvalg til å foreslå kriterier som har betydning for oppgaveløsningen i kommunene. Ekspertutvalget bestod av erfarne forskere og praktikere, som til sammen representerte en allsidig og god kompetanse på hele kommunesektoren. Utvalget leverte en delrapport i mars 2014 om «Kriterier for en god kommunestruktur». Samtidig fikk de et tilleggsmandat i forhold til å vurdere kriterier kommuner bør oppfylle for å kunne påta seg nye oppgaver. Sluttrapporten til utvalget ble levert i desember 2014. De vurderingene som er lagt til grunn i sluttrapporten tar utgangspunkt i en minstestørrelse for «robuste» kommuner på mellom 15000-20000 innbyggere.

En videreføring av dagens Molde kommune er ut fra Ekspertutvalgets vurderinger over den anbefalte minstegrensen for innbyggertall i en kommune. Kriteriet er særlig viktig i forhold til målene om tjenesteyting og samfunnsutvikling, samt kapasitet og kompetanse i administrative funksjoner. Det er likevel slik at en større kommune med flere innbyggere, større areal og et enda større og mer mangfoldig kultur- og næringsliv vil kunne oppfylle målene i større grad.

Det er beskrevet konkrete mål for å oppnå målene med kommunereformen i de inngåtte intensjonsavtalene.

Gode og likeverdige tjenester til innbyggerne

En større kommune med bedre kapasitet og kompetanse vil legge til rette for gode og likeverdige tjenester i hele den nye kommunen. Større fagmiljø gir mer stabile arbeidsmiljø og en større bredde i kompetansen som kan ivareta et større mangfold av oppgaver. I små og spesialiserte tjenester vil dette kunne være spesielt viktig. Kommunen vil derfor kunne oppfylle kriteriene for god kommunestruktur i forhold til dette målet både når det gjelder tilstrekkelig kapasitet, relevant kompetanse og effektiv tjenesteproduksjon. De ulike tjenesteområdene er organisert og prioritert (jfr. bl. annet KOSTRA) på forskjellige måter i dag, og på sikt vil dette samordnes i den nye kommunen. Dette vil bidra til å sikre innbyggernes rettigheter, ivareta valgmuligheter og trygge rettsikkerheten.

Utfordringene knyttet til at det blir større fysiske avstander mellom de ansatte innenfor de samme fagmiljøene i basistjenestene, må løses gjennom gode organisatoriske modeller og gode digitale kommunikasjonsløsninger. I hht. til intensjonsavtalene kan fagmiljø og funksjoner som ikke er stedbundne lokaliseres i kommunehusene i Eidsvåg, Batnfjordsøra og Midsund, og det skal være et desentralisert tilbud der folk bor innenfor basistjenestene oppvekst, helse, pleie og omsorg og tekniske tjenester.

Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling

En større kommune med bredere kompetanse i de kommunale tjenestene knyttet til blant annet arealbruk, samfunnsikkerhet- og beredskap, transport, næring, miljø og klima vil bedre forutsetningene for en styrket og samordnet lokal og regional utvikling. I forhold til dette målet hadde det vært særlig formålstjenlig om den nye kommunen i enda større grad var tilpasset dagens bo- og arbeidsmarkedsregion (Romsdalshalvøya) der blant annet Fræna (29,7%), Aukra (26,4%) og Eide (21%) har meget høy innpendling til Molde. I følge Ekspertutvalget bør kommuner med over 25% innpendling til en annen kommune, slå seg sammen med denne kommunen.

Både Gjemnes (26,3%) og Nesset (20,0%) og Midsund (15,3%) har likevel også høy innpendling til Molde, noe som underbygger muligheten for fremtidig måloppnåelse for målet om helhetlig og samordnet samfunnsutvikling.

De siste årene har det vært vekst i antall arbeidsplasser både i Molde og i Midsund, i Gjemnes har tallene vært stabile siden 2008, mens det i Nesset har vært en nedgang.

Arbeidsplassdekningen (tallet på arbeidsplasser i en kommune i prosent av tallet på arbeidstakere i kommunen) er på 127% i Molde kommune, noe som er høyest i hele Møre og Romsdal, mens tilsvarende tall for Midsund kommune er 86,2%, Gjemnes kommune 60,9% og Nesset kommune 58,6%. Disse tallene viser at en stor andel av arbeidstakerne i Gjemnes og Nesset er avhengig av å pendle til sin arbeidsplass, mens Molde kommune igjen er helt avhengig av innpendling fra andre kommuner for å få tilstrekkelig kompetanse og kapasitet til arbeidsplassene i kommunen. I intensjonsavtalene er det uttalt som ett av målene at det skal være utvikling i alle deler av den nye kommunen.

Tabellen under viser arbeidsplassutviklingen i de aktuelle kommunene fra 2004 til 2014.

Arbeidsplass- utvikling	Fra Fylkesstatistikken			
	2004	2014	Endring fra 2013 - 2014	Endring fra 2004 - 2014
Molde	14 710	17 790	554	3 080
Midsund	760	883	34	123
Gjemnes	815	820	1	5
Nesset	1 225	913	-3	-312
SUM	17 510	20 406	586	2 896

Befolkningsutviklingen i den nye kommunen viser en samlet økning på ca. 5800 innbyggere fram mot 2040. Befolkningsveksten er forventet å komme i dagens Midsund kommune og Molde kommune, mens det i Gjemnes kommune og Nesset kommune er forventet en befolkningsnedgang.

Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner

En større kommune vil få et større ressursgrunnlag og vil også få en mer variert befolknings- og nærings sammensetning. Dette vil kunne gjøre den nye kommunen mer robust overfor uforutsette hendelser og utviklingstrekk. En større kommune vil også kunne legge til rette for en mer effektiv ressursbruk innenfor begrensede økonomiske rammer. Det er et mål å redusere ressursbruken knyttet til administrative oppgaver, og å kanalisere frigjorte ressurser til de tjenesteytende enhetene. Det er en fordel at alle de fire kommunene har kontroll på økonomien (ingen på ROBEK), og at det er satt relativt ambisiøse økonomiske mål i intensjonsavtalene.

Økonomiske incitament knyttet til kommunereformen

Kommunen vil motta 25 mill. kroner i reformstøtte og 45 mill. kroner til dekning av engangskostnader i sammenslåingsprosessen.

Reformstøtte	hele 1000 kr
Innbyggertall inntil 14999	5 000
Innbyggertall mellom 15000-29999	20 000
Innbyggertall mellom 30000-49999	25 000
Innbyggertall over 50000	30 000

Engangskostnader	0-19999	20000-49999	50000-99999	over 100000
2 kommuner	20 000	25 000	30 000	35 000
3 kommuner	30 000	35 000	40 000	45 000
4 kommuner	40 000	45 000	50 000	55 000
5 kommuner el. flere	50 000	55 000	60 000	65 000

Regjeringen har lagt fram forslag til et nytt inntektssystem for kommunene fra 2017 som sannsynligvis blir vedtatt i juni 2016. Dette inntektssystemet belønner kommuner som slår seg sammen. Samlet effekt av det nye inntektssystemet for de fire kommunene hver for seg og samlet er estimert i tabellen under (tall i mill. kroner, kilde Kommuneproposisjonen 2017).

	Utgifts- utjevning	Gradert basistilskudd	Regional- tilskudd	Totalt
Molde	4,9	1,0	0,4	6,3
Midsund	0,9	-0,2	-2,7	-2,0
Gjemnes	-0,9	-1,2	-1,6	-3,7
Nesset	0,4	-0,2	0,1	0,3
SUM	5,3	-0,6	-3,8	0,9

Utgiftsutjevningen er en ren oppdatering av dagens kostnadsnøkler for de ulike sektorene og vektningen mellom disse, og vil få samme effekt uavhengig av kommunestruktur. Gradert basistilskudd er knyttet til en foreslått endring i basistilskuddsordningen, der 50% av tilskuddet (13,2 mill. kroner i 2015) skal knyttes til et strukturkriterium i det nye systemet. Dersom det for en kommune er lengre enn 25,4 km for å nå 5000 innbyggere, vil ikke endringen få effekt. Dersom det er kortere, vil 50% av basistilskuddet avkortes tilsvarende. Alle regionaltilskudd er foreslått videreført. Småkommunetilskuddet videreføres med en sats pr kommune i henhold til distriktsindeksen. For de øvrige tilskuddene er det foreslått en vridning i retning av mer pr innbygger og mindre pr kommune. Dagens inntektsgarantiordning for kommuner (INGAR) er foreslått videreført i det nye inntektssystemet. Dette sikrer at ingen kommune opplever en for

brå nedgang i rammetilskuddet, ved at nedgangen fra et år til et annet ikke kan bli lavere enn 300 kroner pr. innbygger under beregnet vekst for pr. innbygger for hele landet.

Endelig effekt av det nye inntektssystemet vil ikke være klar før Statsbudsjettet legges fram i oktober 2016. For de kommunene som slår seg sammen, har regjeringen foreslått nivået på dagens basistilskudd og ulike regionalpolitiske tilskudd opprettholdes fram til sammenslåingen fra 2020, dvs. for årene 2017, 2018 og 2019, og i 15 år etter sammenslåingen. Etter det er det foreslått en nedtrappingsperiode på 5 år, før kommunen kommer på det inntektsnivået som gjelder på lang sikt.

Som det går fram av tabellen over, er det de små kommunene, og da særlig Gjemnes og Midsund, som taper på det nye inntektssystemet dersom de velger å forbli egen kommune.

Styrke lokaldemokratiet og gi større kommuner flere oppgaver

Større og mer robuste kommuner kan få flere oppgaver. Det er foreløpig noe uklart hvilke oppgaver dette dreier seg om og i hvilke omfang. Dette vil nok det samlede resultatet av kommunereformen påvirke. En ny høring om nye oppgaver til større kommuner ble sendt til kommunene 1. juni 2016, med høringsfrist til 1. oktober 2016.

En større kommune vil bidra til å redusere behovet for interkommunale løsninger. Omfanget av interkommunalt samarbeid er stort og omfattende i og mellom ROR-kommunene, ofte med Molde kommune som «motor». Utfallet av kommunereformen for alle kommunene som inngår i de ulike samarbeidene vil være av betydning for hvordan dette organiseres fra 2020.

Uansett vil ordninger internt mellom dagens fire kommuner avvikles. Lokaldemokratiet i disse kommunene vil styrkes ved at folkevalgte fra alle dagens kommuner vil kunne være med å påvirke utviklingen av tilbudene gjennom politisk styring.

Fellesnemda vil fungere fra vedtaket om ny kommunestruktur blir fattet i Stortinget våren 2017, og frem til 1. januar 2020. I alternativet med disse fire kommunene, vil Fellesnemda få til sammen 20 representanter, 5 fra hver kommune. Representantene skal velges av og blant kommunestyrerepresentantene i hver kommune. Molde kommune skal ha lederen i Fellesnemda, og nestlederen skal komme fra en av de andre kommunene. Fellesnemda får oppgaver i henhold til §26 i Inndelingsloven, og får i tillegg det formelle ansvaret med å beskrive og forberede den nye kommunen i henhold til føringer gitt i intensjonsavtalene. Fellesnemda disponerer blant annen engangsstøtten fra staten i forbindelse med kommunereformen, og den skal ansette prosjektleder/rådmann for den nye kommunen.

Oppsummering

Alle norske kommuner er «generalistkommuner», dvs. at uavhengig av størrelse, innbyggertall og økonomiske rammebetingelser, så har kommunene det samme ansvaret og de samme oppgavene overfor sine innbyggere. Dagens Molde kommune er en relativt stor kommune i norsk sammenheng, men også Molde kommune blir utfordret både på kompetanse og kapasitet i små og sårbare fagmiljø. Derfor har også dagens Molde kommune nytte av å delta i ulike interkommunale samarbeid og interkommunale selskap.

Kommunene får stadig flere oppgaver. Den siste store reformen var Samhandlingsreformen fra 2012, der deler av det som tidligere var spesialisthelsetjenesten sine oppgaver innen somatiske fagområder ble overført til kommunene i første fase. Målet med reformen er økt satsing på forebygging, tidlig innsats og behandling og gode helhetlige pasientforløp på tvers av forvaltningsnivåene. På områdene psykisk helse, rus og rehabilitering vil pasientene ha betydelig gevinst av bedre koordinerte tjenester, og det er varslet opptrappingsplaner innenfor disse områdene som ventelig vil ha en innretning i tråd med målene i samhandlingsreformen.

Dette er bare noen eksempler. Utviklingen krever stadig økende og mer spesialisert kompetanse i kommunene, og dersom dagens kommunegrenser i stor grad består, vil denne

utviklingen kreve stadig nye interkommunale samarbeidsløsninger. Dette underbygger argumentene for å etablere en ny og større kommune på Romsdalshalvøya.

Arne Sverre Dahl

Vedlegg

- 1 Intensjonsavtale om ny kommune Romsdalsalternativet
- 2 Intensjonsavtale om ny kommune mellom Midsund og Molde
- 3 Intensjonsavtale om ny kommune med Gjemnes, Molde og Nettet
- 4 Innbyggerhøring Molde april 2016
- 5 Grunndata Molde kommune

Lenke til de fem rapportene fra Telemarksforskning våren 2015:

<http://www.molde.kommune.no/rapporter-fra-telemarksforskning.378171.no.html>